

AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

Nr. inwentarza

C - 4479.

SPRAWOZDANIE

KOMISYI FIZYJOGRAFICZNEJ

obejmujące

pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1877,

oraz

materyjały do fizyjografii Galicyi.

(Z 8 tablicami litografowanemi.)

Tom dwunasty.

W KRAKOWIE.

W Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego
pod zarządem Ignacego Stelcla.

1878.

2397

	Str.
Tablica obejmująca: ciepłotę średnią roczną wyrównaną, ciśnienia powietrza średnie roczne i roczną sumę opadu, otrzymane na 22 stacyach	[6]
Ciepłota w stopniach CELSIUSZA, średnie dzienne	[8]
Ciśnienie powietrza w millimetrach „ „	[38]
Średni kierunek wiatru i liczba dostrzeżonych kierunków wiatru	[60]
Stan zachmurzenia nieba, średnie dzienne	[88]
Ilość opadu w millimetrach	[118]
Grady w roku 1877, przez Dra WIERZBICKIEGO	[146]
Wykaz stanu wody na rzekach galicyjskich w r. 1877 zestawiony pod nadzorem Prof. Dra KARLIŃSKIEGO	[149]
Spostrzeżenia fitofenologiczne z r. 1877	[198]
1. Z Krzeszowic, Bięcza i Stanisławowa	[198]
2. Z Poronina, Czortkowa i Peczeniżyna	[203]
3. Z okolicy Krakowa przez JP. BOEHMA	[205]
4. Z Warszawy przez JP. CYBULSKIEGO	[211]
Spostrzeżenia pojawów w świecie zwierzęcym w r. 1877	[212]
1. Z Krzeszowic przez JP. MAJEWSKIEGO	[212]
2. Z Bięcza przez JP. KOTOWICZA	[212]
3. Ze Stanisławowa przez Prof. ŁOMNICKIEGO i p. WIELOWIEJSKIEGO	[213]
4. Z Czortkowa przez JP. BUSZAKA	[213]
Wypadki spostrzeżeń magnetycznych zrobionych w Krakowie w r. 1877 przez Dra WIERZBICKIEGO	[213]
Dodatek do sprawozdania o gradach w r. 1877 przez Tegoż	[215]

Część II.

Materyjały zebrane przez Sekcyje: botaniczną, zoologiczną i orograficzno-geologiczną.

• Zapiski botaniczne ze wschodniej Galicyi i Bukowiny przez Prof. E. TURCZYŃSKIEGO	(3)
Wykaz szarańczaków zebranych w miesiącu sierpniu 1877 roku w górach Solotwińskich. Podał Prof. M. ŁOMNICKI	(10)
Ślimaki i małże z okolicy Strzyżowa zebrane w r. 1876 przez JÓZEFĄ BĄKOWSKIEGO	(15)
Ślimaki i małże zebrane w okolicy nadbużańskiej koło Kamionki Strumiłowej w r. 1877. Podał JÓZEF BĄKOWSKI	(23)
Sprawozdanie z wycieczek botanicznych odbytych w r. 1876 i 1877 w okolicy Strzyżowa pod Rzeszowem. Podał JÓZEF BĄKOWSKI	(27)
Ryby zebrane w okolicy Solotwiny, Stanisławowa i Halicza. Podał Prof. M. ŁOMNICKI	(50)

	Str.
Drugi dodatek do spisu owadów motylowatych z okolic Krakowa i niektórych odleglejszych, podany przez T. ŻEBRAWSKIEGO	(61)
Rośliny międzyrzecza Zbrucza i Seretu podał A. J. ŚLEŃDZIŃSKI	(68)
Roślinność na granicznym pasie wyżyny podolskiej i niżu północno-europejskiego w Galicyi wschodniej. Zebrał Prof. Ż. KRÓL	(108)
Wykaz mchów zebranych w Tatrach w Sierpniu 1877 r. Podał J. KRUPA	(149)
Dodatek do ogłoszonego w XI łomie Spraw. Kom. fiz. wykazu roślin zebranych w obrębie W. Ks. Krakowskiego oraz w puszczy Niepołomickiej, przez J. Krupę	(158)
Zapiski zoologiczne. Podał prof. M. ŁOMNICKI	(162)
Mięczaki łądowe i słodkowodne ze stoków głównego działu wód i przyległych temuż części niżu północno-europejskiego w Galicyi wschodniej, zebrane przez Prof. Ż. KRÓLA (Tab. III)	(165)
O średnich warstwach krédowych w krakowskim okręgu. Przez Dr. St. ZARĘCZNEGO (Tab. IV, V, VI, VII, VIII)	(176)
Krótki rys wycieczki geologicznej w W. Księstwie Krakowskim, skrócił Dr. STANISŁAW OLSZEWSKI. (Tab. I, II)	(247)
Spis minerałów znanych z W. Księstwa Krakowakiego. Podał Dr. STANISŁAW OLSZEWSKI	(286)

Stenobothrus variabilis Fieb. Wszędzie pospolity po łąkach, trawnikach i przedlesiach; nie znajdowałem go jednakże w górnym pasie lasów. Głęboka, Solotwina, Huta i t. d.

Stenobothrus biguttatus Charp. Pojedynczo na pastwiskach i suchych murawach niską trawą zarosłych. Huta 10 sierpnia.

Stenobothrus rufus L. W większej ilości znalazłem go tylko w Przysłupiu dnia 25 sierpnia.

Stenophyma grossum L. Na moczarach dość rzadki; Głęboka 23 sierpnia.

Pezolettia alpina Kollar. Kilka okazów otrzymałem z Żabiego pod Czarnogórą od prof. Dr. M. NOWICKIEGO.

Wymiary samca (1 ok.):		samicy (5 ok.):	
		min.	max.
Dług. ciała . . .	13 mm	22	— 25 mm
„ przedpl. . .	4 „	5	— 5·25 „
Szér. przedpl. . .	2·75 „	4·5	— 4·75 „
Dług. pokr. . .	2·5 „	3	— 4·5 „
„ ud tyl. . .	9·5 „	12	— 12·5 „
„ pisz. tyl. . .	8 „	10	— 11 „
„ rożków . . .	7·5 „	7·5	— 10 „

Pachytylus stridulus L. Po przedlesiach rzadki; Nadworna, Żabie.

Tettix subulata L. Po łąkach i śródleśnych polankach zwyczajny; Głęboka, Solotwina, Przysłupie, Porohy i t. d.

Tettix bipunctata L. Po suchych zboczach i paswiskach; Głęboka, Rosulna, Porohy i t. d. Zwykle znajdowałem okazy niewykształcone, bez wcięcia przed kolankiem ud tylnych (*T. Schrankii* Fieb.).

Ślimaki i małże z okolic Strzyżowa zebrane w r. 1876

przez

Józefa Bąkowskiego,

nauczyciela c. k. seminaryjum męskiego w Rzeszowie.

W czasie mego pobytu w Strzyżowie, gdzie pełniłem obowiązki nauczyciela domowego przez dwa lata, poświęcałem czas wolny od obowiązków zapoznawaniu się z okoliczną fauną i florą. Wynikiem tych usiłowań jest właśnie zbiór dość liczny ślimaków, w którym mieszczą się obok gatunków u nas rzadkich także niektóre dla fauny Galicyi nowe, dotąd nieogłoszone, jak n. p. *Daudebardia rufa* Fér., *D. brevipes* Fér., *Patula solaris* Menk., *Balea perversa*, *Fruticicola transylvanica* Biel. i t. d. Zbieraniem ślimaków zajmowałem się prawie bez przerwy cały rok, nie opuszczając żadnej odwilży w porze zimowej. Gatunki zbierane w zimie żywe, wykazałem w umieszczonym poniżej spisie wraz z miejscowościami.

Najczęściej robiłem wycieczki nad potokiem z Łętowni ku Wisłokowi płynącym i na jego to dopływach tudzież w pobliskim lesie znajdowałem najwięcej gatunków, z których kilka jedynie na tej miejscowości żyje, jak: *Pupa doliolum*, *Acanthinula aculeata*, *Patula solaris*, *Pupa pusilla* i *Acme polita*.

Na lesistych zboczach wzgórz, szczególnie na północ wystawionych i zacienionych a wilgotnych, miewałem zbiór zawsze obfity; przeciwnie po stronie południowej prócz najzwyklejszych gatunków, jak: *Pupa muscorum*, *Tachea austriaca*, *Cochlicopa lubrica*, *Clausilia plicata* i *Hyalina nitens* nie znajdowałem nic osobliwszego.

W ogólności też uważałem, że po ciepłym wiosennym lub letnim deszczu najczęściej pokazywało się ślimaków z ukrycia, i najłatwiej je wówczas zbierać można było, a to nawet takie gatunki, które w czasie pogody i posuchy bardzo są rzadkie, jak: *Napaeus montanus*, *Clausilia tumida* i *Cl. latestriata*.

Wodne ślimaki wydobywałem czerpakiem blaszanym o denku gęsto lecz drobno dziurkowanym. Tym sposobem nawet najmniejsze skorupki po ostrożnym splókanu pozostawały na sitku.

Wykaz poniższy zawiera 88 gatunków i kilka odmian, oznaczonych podług podręcznika: *Deutsche Excursions-Mollusken-Fauna von S. CLESSIN*. Dla większej pewności w oznaczeniu posłałem jednak samemu autorowi cały mój zbiór do przejrzenia, co też chętnie uczynił, a tak podany tu spis można uważać za rzetelny i wolny od usterek.

W układzie systematycznym trzymałem się ściśle wspomnianego podręcznika, a nowe dla fauny galicyjskiej gatunki oznaczyłem gwiazdką.

Arionidae.

Arion Ferussac.

Arion empiricorum Fér. Pospolity w zaroślach i lasach pod kłodami i kamieniami.

A. hortensis Fer. Liczny po ogrodach w miejscach podmokłych w lasach i między wiérzbami nad potokami i Wisłokiem.

Limax Müller.

Limax Schwabii Fld. Pojawia się tylko podczas deszczu. Niekiedy napotykałem go także w lasach pod kamieniami, ale to tylko po stanowiskach wilgotnych.

L. cinereo-niger Wolf. W całej okolicy Strzyżowa pospolity po lasach i zaroślach leśnych.

L. agrestis L. Pospolity i zazwyczaj w towarzystwie z *Arion hortensis*.

L. arborum Bouch. Z kryjówek swych wychodzi tylko w czasie deszczu, łażąc w lesie po pniach i drzewach. W innej porze nigdy go nie widziałem.

Daudebardia Hartmann.

* *Daudebardia rufa* Fer. W zimie w czasie odwilży zbierałem go w lasach Strzyżowskich pod mchem i opadłymi liśćmi, podobnież na wiosnę i w lecie.

D. brevipes H. Zazwyczaj razem z *D. rufa* po zboczach wzgórz lesistych, lecz rzadszy od poprzedzającego.

Vitrina Draparnaud.

Vitrina pellucida Müll. Skorupki ze zwierzętami zbierałem w późnej jesieni, w zimie i w czas na wiosnę w ogrodzie na Przedmieściu.

Hyalina Férussac.

Hyalina glabra Stud. Miejscami w szczelinach pokładów piaskowca karpackiego.

H. nitens Mich. W lasach pod mchem i opadłymi liśćmi, także na zboczach wzgórz w Gbiskach. Nad potokiem w Łętowni znalazłem odmianę ze skorupką bezbarwną i prawie przezroczystą.

H. pura Ald. W lasach, lecz nielicznie nad potokami z odmianą *H. viridula* Mke.

H. crystallina Müll. W nielicznych okazach nad potokami w Łętowni pod mchem.

Hyalina diaphana Stud. Pospolity w całej okolicy Strzyżowa, w lasach, zaroślach i po zboczach gór okolicznych.

H. fulva Müll. W lasach pod kamieniami, lecz rzadko.

Zonitoides Lehman.

Zonitoides nitida Müll. Wszędzie koło Strzyżowa pospolity.

Helix L.

(Patula Held.)

Patula rotundata Müll. W nielicznych tylko okazach i to same zwietrzałe skorupki z wiosny na odmiałach Wisłoka i Tropki.

* *P. solaria* Mke. Dość licznie podczas deszczu w Łętowni nad potokiem. Znany mi tylko z tej miejscowości.

P. pygmaea Drp. Kilka okazów znalazłem na zboczu góry w Gbiskach nad Wisłokiem.

(Acanthinula Beck.)

* *Acanthinula aculeata* Müll. Kilka skorupek zebrałem w Łętowni.

(Vallonia Risso.)

Vallonia pulchella Müll. Pospolity po łąkach, ogrodach i lasach pod kamieniami i kawałkami drzewa gnijącego. Próżne skorupki zachodzą się z wiosny nader licznie na odmiałach Wisłoka i wpadających doń potoków.

V. costata Müll. Zazwyczaj razem z poprzedzającym, lecz o wiele rzadszy.

(Triodopsis Rafinesque.)

Triodopsis personata Lmck. W lasach nad potokami pod gnijącymi liśćmi. Znajdowałem go także czasem w zimie.

(Petasia Beck.)

Petasia bidens Chemnitz. Na łąkach rędziny między łozami, w ogrodach i nad potokami. W lesie prawie nigdy nie żyje. W zimie napotykałem go często.

P. bidens var. *major* Rossm. Wielkością i zewnętrzną strukturą skorupy różni się znacznie od poprzedzającego. Według moich spostrzeżeń rzadko kiedy i to tylko przypadkowo żyje większa i mniejsza odmiana razem. Nad potokami i w lasach pod mchem i liśćmi przez cały rok.

(Fruticicola Held.)

Fruticicola Bielzii Schmidt. Jedną próżną skorupkę znalazłem na dalszej wycieczce nad Sanem w Bachórze.

Fr. sericea Drp. Pod kamieniami koło cegielni w Przedmieściu i prawie wszędzie w zaroślach nad Wisłokiem i potokami. W zimie nie rzadki.

* *Fr. granulata* Ald. W całej okolicy pospolity. Z wiosny na odmiałach potoków napotkać go można w wielkiej ilości naniesionego wodą.

* *Fr. transylvanica* Bielz. Po zaroślach nad potokami i w ogrodzie warzywnym na Przedmieściu. Najliczniej jawi się w późnej jesieni.

Fr. Pietruskiana Par. Obok cegielni z rzadka nad potokiem na Przedmieściu. Miejscami także w zaroślach nad Wisłokiem.

Fr. strigella Drp. Jedną próżną skorupkę znalazłem na Przedmieściu na odmiale wodą naniesionym i między kawałkami drzewa nad Wisłokiem.

Fr. fruticum L. Pospolity wszędzie po wzgórzach wśród pól, po miedzach i w rędzinach. Odmiany paskowane i niepaskowane często razem. Skorupki zupełnie białe (*Fr. fr. var. formosa* Tand.) i to z ciemnym paskiem lub bez tegoż znalazłem koło cegielni na Przedmieściu i nad potokiem w Gbiskach. Te ostatnie są zazwyczaj większe od form typowych. Formę typową ze zwierzętami zbierałem także przez całą prawie zimę.

Fr. incarnata Müll. W większej liczbie pojawia się tylko w późnej jesieni i zaraz z wiosny, a wśród lata do radszych ślimaków należy. W zimie zbierałem nieraz skorupki z żywymi zwierzętami pod mchem, a często także pod śniegiem obok potoków i w lasach Strzyżowskich.

Fr. carpatica Friv. Zrzadka po lasach pod mchem i gnijącymi liśćmi. Znany tylko z naszych Karpat, niektórych gór szląskich i jednej miejscowości w Czechach, a ja znalazłem go także koło Lwowa w lesie Węglińskim i koło Starego Sioła w Podmonasterzu.

(Campylaea Beck.)

Campylaea faustina Zgl. Wszędzie po lasach Strzyżowskich pospolity. *Var. citrinula* nadarza się także, lecz bardzo rzadko.

(Tachea Leach.)

Tachea austriaca Mühlf. Bardzo liczny na całej okolicy po otwartych wzgórzach okolicznych, po polankach i miedzach, często także w ogrodach.

(Helicogena Risso.)

Helicogena pomatia L. W najbliższej okolicy Strzyżowa po lewej stronie Wisłoka rzadki, po prawej zaś, a mianowicie w Gbiskach na pochyłości góry nad Wisłokiem w wielkiej ilości.

Bulimus Ehrenberg.

(Napaeus Albers.)

Napaeus montanus Drp. W Gbiskach podczas deszczu nie rzadki po pochyłościach tamtejszej góry. Miejscami także w lasach Łętowni za leśniczówką.

N. obscurus Müll. W lasach Strzyżowskich pod mchem. W czasie pory deszczowej wylazi często na drzewa.

Cochlicopa Risso.

Cochlicopa lubrica Müll. Wszędzie bardzo pospolity, a najliczniej pod mchem po otwartych wzgórzach.

Pupa Draparnaud.

Pupa doliolum Bruguière. Zbierałem go tylko w Łętowni nad potokiem; w większej liczbie podczas deszczu, zrzadka tylko w czasie pogody.

P. muscorum L. Po łąkach pod kawałkami gnijącego drzewa, po otwartych zboczach wzgórz i nad potokami. Z wiosny w nadzwyczaj wielkiej ilości na odmiałach rzek i potoków.

* *P. antivertigo* Drp. Na łąkach rędzinnych w miękkiej ziemi i w trawie, nie rzadki także nad potokami, a woda wyrzuca go licznie po brzegach i odmiałach Wisłoku.

P. pygmaea Drp. Razem z poprzedzającym, podobnie liczny.

P. pusilla Müll. Kilka okazów znalazłem w lesie Przedmiejskim pod kamieniami i kawałkami gnijącej kory.

Balea Brideaux.

* *Balea perversa* L. Tylko jeden okaz znalazłem pod kamieniami wśród ruin zamku Odrzykońskiego.

Clausilia Draparnaud.

Clausilia laminata Montagu. W zaroślach nad potokiem w Łętowni. Zresztą wszędzie w lasach pod mchem i opadłymi liśćmi pospolity.

C. orthostoma Menke. Skorupki z zwierzętami znalazłem w czasie deszczu tylko w kilkunastu okazach w Gbiskach na zboczu góry nad Wisłokiem położonej.

Cl. elata Zgl. Zbiierałem go tylko w lesie Łętowni za leśniczówką.

Cl. tumida Zgl. W lasach całej okolicy Strzyżowa dość pospolity. Dr. J. JACHNO, wyliczając go w swym spisie¹⁾, mówi że znany jest z Bukowiny, lecz nikt go dotychczas z Galicyi nie głosił. Podobnie rzecz się ma z następującym:

Cl. fallax Rossm. W lasku wśród pola na Przedmieściu pod opadłymi liśćmi dość licznie.

Cl. plicatula Drp. Nad potokiem na Przedmieściu i w Łętowni pod mchem koło krzaków i drzew, często na drzewach między korą lub pod nią.

Cl. latestriata Bielz. Najpospolitszy w całej okolicy. Podczas deszczu, osobiwie na pochyłościach góry Gbiskiej, wylazi z swych kryjówek.

Cl. nigricans Pult. Pod kamieniami wśród zwalisk zamku Odrzykońskiego.

Cl. vetusta Zgl. W Gbiskach na zboczu wzgórz pod mchem i w lesie na Przedmieściu.

Cl. biplicata Mont. Pospolity wszędzie nad potokami i w lasach pod mchem lub opadłymi liśćmi, często także po otwartych wzgórzach.

Cl. plicata Drp. Liczny w całej okolicy i prawie zawsze w towarzystwie z poprzedzającym.

Succinea Draparnaud.

Succinea putris L. Wśród łóz nad potokami i na łąkach, licznie.

S. Pfeifferi Rossm. Miejscami nad potokiem „Tropka“, dość rzadki.

S. oblonga Drp. W większej ilości tylko w ogrodzie koło pałacu na Przedmieściu, zresztą tu i ówdzie pojedynczo w zaroślach i po łąkach wśród rędzin.

Auriculidae.

Carychium Müller.

Carychium minimum Müll. Po mokrych łąkach w Łętowni i nad potokami pod kawałkami gnijącego drzewa. Z wiosny na odmianach Wisłoka i Tropki licznie.

¹⁾ Die Fluss- und Landconchylien Galiziens von Dr. J. JACHNO.

Cyclostomacea.

Acme Hartmann.

Acme polita Hartm. Dwa okazy znalazłem nad potokiem w Łętowni.

Valvatidae.

Valvata Müller.

Valvata piscinalis Müll. Po rowach wodą zalanych wśród rędzin i w sadzawce obok pałacu na Przedmieściu, licznie.

* *V. depressa* Pfeiff. Jeden okaz i to ze zwietrzałą skorupką znalazłem w sadzawce na Przedmieściu.

V. cristata Müll. Na Przedmieściu i w Dobrzechowie wszędzie w rowach z wodą stojącą i zwolna płynącą.

Paludinidae.

Vivipara Lamarck.

Vivipara vera Frauenfeld. W wodzie stojącej wśród pól rędzinnych w Dobrzechowie.

Rissoidae.

Bythinia Gray.

Bythinia tentaculata L. Bardzo pospolity w wodach stojących i wolno płynących. Nie rzadko przytrafia się także odmiana *B. tent. var. producta* Mke.

Limnaeidae.

Limnaea Lamarck.

Limnaea stagnalis L. Forma typowa i odmiany *vulgaris* West. i *turgida* Mke. wszędzie w wodach stojących.

L. auricularia L. W sadzawkach na Przedmieściu.

L. auricularia var. *lagotis* Schr. Miejscami i to w pojedynczych okazach po rowach z wodą płynącą w rędzinach.

L. palustris Müll. Pospolity w wodach stojących.

L. truncatula Müll. Pospolity w wodach stojących całej okolicy Strzyżowa.

Limnaea peregra Müll. Wszędzie po rowach z wodą stojącą i płynącą wśród rędzin, a często nawet w rowach chwilowo wyschniętych.

Physa Draparnaud.

Physa fontinalis L. W wodach stojących na liściach *Veronica Beccabunga* L. na Przedmieściu i w Dobrzechowie licznie.

Aplexa Flemming.

Aplexa hypnorum L. Prawie zawsze razem z *Physa fontinalis* L. W Dobrzechowie za rogatką w rowie widziałem zaraz z wiosny tysiące okazów zupełnie wykształconych, pomimo, że przez całe lato woda tam niemal nigdy się nie znajduje.

Planorbis Guettard.

Planorbis corneus L. W całej okolicy Strzyżowa bardzo pospolity.

Pl. marginatus Drp. Wszędzie w wodach stojących i wolno płynących a zarośniętych różnymi roślinami wodnymi.

Pl. vortex L. Zawsze razem z *Pl. marginatus*, a to forma typowa i odmiana *Pl. compressus* Mich.

Pl. rotundatus Poiret. O wiele liczniejszy od następującego:

Pl. septemgyratus Zgl., który tylko w niektórych wodach stojących nielicznie się znajduje.

Pl. spirorbis L. W wodzie stojącej na łące w Dobrzechowie pospolity.

Pl. spirorbis var. *Dazuri* Mörch. Razem z formą typową, lecz nielicznie.

Pl. contortus L. Kilka zwietrzałych skorupki znalazłem z wiosny na odmiałach Wisłoka. Zapewne z dalszej okolicy zostały wodą naniesione.

Pl. albus Müll. Same próżne skorupki znajdowałem tylko w jednej z sadzawek na Przedmieściu, a między niemi 1 okaz var. *lemniscatus* Hartm.

Pl. complanatus L. Zwietrzałe skorupki zbierałem w sadzawce na Przedmieściu, skorupki zaś z zwierzętami łowiłem w wodzie stojącej o dnie bagnistym wśród pól Dobrzechowskich.

Unionidae.

Anodonta Cuvier.

Anodonta mutabilis var. *cellensis* Schroeter. W sadzawkach na Przedmieściu. Forma przejściowa od *cellensis* do *Cyanea* L. w wodzie stojącej między Przedmieściem i Dobrzechovem.

Unio Philippson.

Unio batavus Lam. Żyje licznie w Wisłoku i niektórych jego dopływach.

Unio batavus var. *ater* Nilson. W wodzie stojącej wśród pól Dobrzechowa.

Sphaerium Scopoli.

Sphaerium corneum L. i var. *Sph. nucleus* Stud. Prawie wszędzie w wodach stojących.

Calyculina Clessin.

Calyculina lacustris M. W wodach stojących z dnem błotnistym.

Pisidium Pfeiffer.

Pisidium amnicum Müll. Przebywa dość licznie w potokach.

Pis. fossarinum Clessin. Bardzo licznie po kałużach i prawie we wszystkich wodach stojących.

Ślimaki i małże zebrane w okolicy nadbużańskiej koło Kamionki Strumiłowej w r. 1877.

Podał Józef Bąkowski.

Bawiąc w jesieni roku 1877 dłuższy czas w Rudzie nad Bugiem obok Kamionki Strumiłowej, zająłem się zbieraniem i badaniem tamtejszych ślimaków tak wodnych, jak lądowych. Jesień zeszłoroczna była piękna, długa i ciepła, tak, że mogłem niemal do samego Bożego Narodzenia robić wycieczki, które wszakże nie przyniosły wielkiego materiału, bo udało mi się ledwie 70 gatunków odszukać, lecz wzbogaciły faunę krajową kilkoma ciekawymi gatunkami jak: *Planorbis Clessini* West., *Valvata macrostoma* Steenbuch, *Valvata frigida* i *Pisidium Scholtzii* Clessin.

Z pomiędzy ślimaków lądowych zasługują na wyszczególnienie: *Patula ruderata* Studer, *Clausilia orthostoma* Mke. i *Daudebardia rufa* Fér., który-to gatunek w późnej jesieni w lesie Sieleckim pod opadłymi liśćmi znalazłem.

W wielkiej ilości napotykałem także w listopadzie po lasach w Rudzie i koło Sielca *Patula pygmaea* Drp., *Hyalina fulva* M. i *Acanthinula aculeata* M.